

เชียงใหม่ทันตแพทยสาร ปีที่ 42 ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน 2564
Chiang Mai Dental Journal Vol.42 No.1 January-April 2021

อุบัติการณ์และระดับความรุนแรงของภาวะเยื่อช่องปากอักเสบในผู้ป่วยมะเร็งวัยผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ

หลังได้รับยาเคมีบำบัดในโรงพยาบาลอุดรดิตถ์

Incidence and Severity of Oral Mucositis in Adult and Elderly Cancer Patients
after Receiving Chemotherapy in Uttaradit Hospital

กิตติยา พงษ์สุพต¹, จุฑารัตน์ ฉิมเรือง², ชายแดน อินตะปา³

¹นิสิตปริญญาโท สาขาทันตกรรมผู้สูงอายุ ภาควิชาทันตกรรมป้องกัน คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

²ภาควิชาทันตกรรมป้องกัน คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

³ภาควิชาทันตกรรมวินิจฉัย คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

Kitiya Phongsuphot¹, Jutharat Chimruang², Chaidan Intapa³

¹Graduate Student of Master of Sciences in Dentistry (Geriatric Dentistry), Department of Preventive Dentistry. Faculty of Dentistry, Naresuan University

²Department of Preventive Dentistry, Faculty of Dentistry, Naresuan University

³Department of Oral Diagnosis, Faculty of Dentistry, Naresuan University

Received: 15 January, 2020

Revised: 24 April, 2020

Accepted: 10 June, 2020

Corresponding Author:

จุฑารัตน์ ฉิมเรือง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., ภาควิชาทันตกรรมป้องกัน คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร 65000

Jutharat Chimruang

Assistant Professor Dr., Department of Preventive Dentistry, Faculty of Dentistry, Naresuan University

,Phitsanulok 65000, Thailand

E-mail: jutharatc@nu.ac.th

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์: เพื่อศึกษาอุบัติการณ์ ระดับความรุนแรงของภาวะเยื่อช่องปากอักเสบในผู้ป่วยมะเร็งวัยผู้ใหญ่และผู้สูงอายุที่ได้รับยาเคมีบำบัด ในโรงพยาบาลอุดรดิตถ์

วัสดุอุปกรณ์และวิธีการ: การศึกษาดำเนินการในผู้ป่วยมะเร็งวัยผู้ใหญ่และผู้สูงอายุจำนวน 61 คนที่ได้รับการตรวจด้วยทันตแพทย์ 1 คน และติดตาม 3 รอบการรับยาเคมีบำบัด รวบรวมข้อมูลด้วยแบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคล แบบประเมินภาวะโภชนาการ (MNA) และแบบประเมินภาวะเยื่อช่องปากอักเสบตามเกณฑ์องค์การอนามัยโลก (WHO1979) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา การทดสอบไคสแควร์เพื่อหาความแตกต่างของปัจจัยด้านอายุและเพศ และใช้สถิติครัสคาล-วัลลิสเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของคะแนน MNA ชนิดโรคมะเร็ง สูตรยาเคมีบำบัด โรคประจำตัว กับระดับความรุนแรงของภาวะเยื่อช่องปากอักเสบของผู้ป่วย

ผลการศึกษา: พบภาวะเยื่อช่องปากอักเสบ 55 คน (ร้อยละ 90.16) ตรวจพบในช่องปากโดยเฉลี่ยคือวันที่ 8 หลังรับยาเคมีบำบัด พบมากที่สุดคือ ความรุนแรงระดับ 1 จำนวน 43 คน (ร้อยละ 70.5) บริเวณกระพุ้งแก้ม 37 คน (ร้อยละ 67.27) ลักษณะผู้ป่วยที่เกิดภาวะเยื่อช่องปากอักเสบรุนแรงสุดระดับ 3 ได้แก่ ผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป เป็นมะเร็งทางเดินอาหารและระบบสืบพันธุ์ มีความเสี่ยงต่อภาวะขาดสารอาหาร มีโรคหัวใจและหลอดเลือดร่วมด้วย และได้รับยาเคมีบำบัดที่มีส่วนประกอบของ 5-FU หรือ Taxane

สรุป: วัยผู้สูงอายุมีแนวโน้มจะเกิดภาวะเยื่อช่องปากอักเสบระดับรุนแรง ควรมีการตรวจในช่องปากวันที่ 8 หลังรับยาเคมีบำบัดอย่างใกล้ชิดและทันตแพทย์ควรเป็นหนึ่งในทีมติดตามและป้องกันภาวะเยื่อช่องปากอักเสบในผู้ป่วยมะเร็ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มผู้สูงอายุ

คำสำคัญ: ภาวะเยื่อช่องปากอักเสบ ยาเคมีบำบัด ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยมะเร็ง

Abstract

Objectives: This study aims to investigate incidence and severity of oral mucositis in adult and elderly cancer patients who received chemotherapy in Uttaradit Hospital.

Materials and Methods: The study was performed in 61 adult and elderly cancer patients who were examined by a dentist and followed within three cycles of chemotherapy or until the mucositis had developed. The data were collected by using the personal demographic record, the Mini Nutritional Assessment (MNA), and the oral mucositis examination scale of World Health Organization (WHO 1979). The results were analyzed by descriptive statistics, Chi-square test and Kruskal-Wallis test.

Results: The incidence rate of oral mucositis was found in 55 patients (90.16%) and the average of the presence of the lesion was detected on day 8th after received chemotherapy. The lesion with grade 1 severity was the most commonly found lesion (43 patients, 70.5), especially in buccal mucosa (37 patients, 67.27%). The patients with grade 3 severity of oral mucositis were those who were 60 years of age and older having history of gastrointestinal and reproductive cancers, being prone to malnutrition, having cardiovascular disease, and receiving chemotherapy that contained 5-FU or Taxane base regimen.

Conclusions: The elderly cancer patients tended to have high level of severity of oral mucositis. Those cancer patients should be closely monitored, undergo oral examination, and follow up on day 8th after receiving chemotherapy. Dental personnel should be included into oncology team to focus on preventing and managing of oral mucositis, especially in elderly cancer patients.

Keywords: oral mucositis, chemotherapy, elderly, cancer patient